

Az apák szerepe óvodás gyermekük nevelésében

Nacsa Vivien

ivienacsa@gmail.com

SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézet

Jelen tanulmány egy pilotvizsgálat eredményeibe nyújt betekintést. A kismintás empirikus kutatás feltárja a mintában részt vevő apák véleményét óvodás gyermekük életében betöltött szerepéről. Továbbá arra a kérdésre keresi a választ, hogy az apák mennyire kapcsolódnak be gyermekük óvodai nevelésébe. A tanulmány első része a téma elméleti háttérét összegzi, ezt követően a vizsgálat kutatómódszertani alapvetéseit mutatja be, majd a részeredményeket elemzi és értelmezi. Az eredmények szerint a megkérdezett apák napjainkban is fontosnak tartják a hagyományos szülői szerepeket, mindazonáltal érezhető a modern családi szerepek megjelenése is az apák mentalitásában. Az apák fontosnak tartják a nevelői szerepben való megjelenést és az óvodai részvételt. Az eredmények segítenek jobban megérteni az apa-gyermek kapcsolat működését, valamint az apa és gyermek közötti közös tevékenység jellegzetességeit.

Kulcsszavak: *óvoda, apaszerep, apa-gyermek kapcsolat, gyermeknevelés*

Elméleti háttér

Mint ismeretes a gyermek életében a család fontos szerepet tölt be. A kisgyermek fejlődésében meghatározó mindkét szülő aktív szerepvállalása. Az anya-gyermek kapcsolat vizsgálatára számos kutatás irányul (pl. *Kereki és Tóth*, 2019; *Sz. Makó és Veszprémi*, 2017; *Zsolnai*, 2018). Az apák szerepének kutatása viszont még kevésbé kutatott téma. Ennek a témakörnek a feltárása az elmúlt években került a kutatói érdeklődés fókuszába. Ezek közül témánk szempontjából jelentős *Benedek és Dorner* (2015) egy 2014-ben 101 apa körében végzett kutatása. A szerzőpáros azt vizsgálta, hogy a férfiak mennyire gondolkodnak eltérően az apaság fogalmáról, mi az apa szerepe napjainkban, illetve milyen jellegzetességei vannak a nemi szerepelvadásoknak. Kutatásuk során megállapították, hogy a megkérdezett apák különbözően vélekednek az anyai és apai szerepekről, játéktevékenységről és a velük töltött időről. Az apai szerepet illetően kettősség figyelhető meg. A hagyományos nemi szerepelvadások mellett megjelennek a modern apai szerepek. Az apák egy része tradicionálisan inkább a háztartás vezetésébe vonódik be. A gyermek érzelmi nevelését és gondozási tevékenységeit pedig az anyák feladatának tartja. Más részük viszont már az első pillanattól bekapcsolódik gyermeke gondozásába.

Csák Zsolt és Fényes Hajnalka (2023) az apák iskolával kapcsolatos bevonódását vizsgálta egy kvalitatív interjú kutatás tükrében. Vizsgálták, hogy mi jellemzi az apák otthoni és iskolai jelenlétét, hogyan járulnak hozzá gyermekük iskolai eredményességéhez. Arra a kérdésre keresték a választ, hogy milyen tevékenységeket végeznek az interjúalanyok iskoláskorú gyermekükkel otthon, miben látják apai szerepük megnyilvánulását, és hogyan tudnak hozzájárulni gyermekük fejlődéséhez. Megállapításaik szerint az apák saját szerepüket leginkább a mozgásos tevékenységekben (pl. sport, kirándulás), a tapasztalati/gyakorlati úton történő ismeretátadásban, illetve a gyermek kihívások elé való állításában vélik felfedezni (*Csák, 2023*). Az apák iskolai bevonódását illetően arra az eredményre jutottak, hogy annak mértéke a megkérdezettek szerint elsősorban attól függ, hogy mekkora „hasznót” és „költséget” látnak az iskolai eseményeken való részvételben. Az iskolához köthető tevékenységekben a legtöbb apa rendszeresen segíti otthon gyermekét. Megállapítást nyert, hogy minden megkérdezett apának a társadalmi státusztól és iskolázottságtól függetlenül céljai között szerepelt gyermekük jobb jövőjének és nagyobb boldogságának biztosítása (*Csák és Fényes, 2023*).

Makay Zsuzsanna és Spéder Zsolt (2018) azt vizsgálták, hogy a két szülő egyenrangúsága hogyan valósul meg a családban. A kutatás eredményei alapján megállapították, hogy a nők nagyobb szerepet töltenek be a gyermeknevelésben és a háztartási feladatokban, míg a férfiak elsődleges feladatuknak a családfenntartást tartják (*Makay és Spéder, 2018*).

Összességében a szakirodalmi áttekintés rávilágít arra, hogy míg a korábbiakban a patriarchális családokban az apa szerepe szempontjából az anyagi háttér fenntartása volt az elsődleges, addig az anyák gyermekeik nevelésében és a háztartás vezetésében töltöttek be szerepet. Idővel azonban a női-férfi szerepek elkezdtek özszemosódni, illetve a gyermekek újfajta nevelési szokásai is átalakultak (*Szabó-Morvai, 2018*).

Vizsgálati célok

A pilotvizsgálat célja az apák kisgyermekük életében betöltött szerepének feltárása volt az apák szemszögéből. A vizsgálat annak megismerésére irányult, hogy (1) mennyire gondolkodnak különbözően a vizsgálatba bevont apák az apaság fogalmáról; (2) hogyan gondolkodnak az apai és anyai feladatokról, valamint (3) milyen szerepet töltenek be napjainkban kisgyermekük életében. Vizsgálatunkban célul tűztük ki az apák családban betöltött szerepének és a nevelési szokásainak a megismerését. (4) Továbbá célunk volt az apák és az óvoda kapcsolatának többszempontú vizsgálata. Fontosnak tartottuk feltárni az apák óvodapedagógussal történő kapcsolattartásának sajátosságait.

Vizsgálati kérdések

A vizsgálat során a következő kérdésekre kerestük a választ: Mi az apa szerepe napjainkban a család életében és a kisgyermek életében a vizsgálatba bevont apák szerint? Hogyan vélekednek az óvodai ellátást igénybe vevő apák a saját családi és a gyermeknevelési feladatrendszerükről? Milyen tevékenységeket tartanak inkább az édesanya, illetve inkább az édesapa feladatának? Milyen kisgyermekükkel közösen végzett tevékenységeket preferálnak a kitöltő apák? Mi jellemzi az apák óvodával való kapcsolatrendszerét?

Vizsgálati módszer

Az empirikus kutatás során kérdőíves adatfelvételt végeztünk óvodás kisgyermekeket nevelő apák körében. A kérdőív összeállításához alapul szolgált *Benedek Szidónia Anna* és *Dorner László* (2015) hasonló témakörben végzett kutatásának kérdőíve. A kérdőívet a témánknak megfelelően adaptáltuk és kiegészítettük az apák óvodai bevonódására vonatkozó kérdéssel. A kérdőívben összesen 28 kérdést tettünk fel, mely zárt és nyitott kérdéseket, valamint rangsorolási feladatokat tartalmazott. A válaszadás önkéntes és anonim módon történt. A válaszokat kvantitatív és kvalitatív módszerrel elemeztük.

A kérdőív struktúráját jellemzi, hogy a demográfiai kérdéseket követően két témakörrel kapcsolatosan szerepeltek kérdések. Az egyik kérdéskör az apák családi és gyermekük életében betöltött szerepére és feladataira irányult. Itt a kitöltőknek arról kellett véleményt formálniuk, hogy miként gondolkodnak az apai és anyai szerepekről, mennyi időt töltenek gyermekükkel, milyen gyermeknevelési szokásaik vannak. A másik kérdéskör az apák óvodában betöltött szerepére vonatkozott, valamint az óvodapedagógusokkal és az óvodával történő együttműködésre. Tanulmányunkban mindkét témakörrel kapcsolatosan részeredményeket mutatunk be.

Minta

A kismintás empirikus vizsgálatot kérdőív formájában, online felületen végeztem el. Az adatfelvétel 2023 februárjától 2023 májusáig tartott. A vizsgálatba összesen 61 apát vontunk be a kitöltők önkéntes részvételével. A kitöltők életkora 25–55 éves kor között volt, melyből 14 fő (23%) a húszas éveiben, 26 fő a (43%) a harmincas éveiben, 19 fő (31%) a negyvenes éveiben, végül 2 fő (3%) az ötvenes éveiben jár. A kérdőívet kitöltő apák több, mint fele egyetemi diplomával (29%), vagy szakközépiskolai érettségivel (27%) rendelkezik. A család szerinti megoszlás szerint a mintában szereplők közül 45 fő (74%) kiscsaládban él, 15 fő (24%) nagycsaládban és 1 fő (2%) egyedül neveli gyermekét. A kitöltő apák legnagyobb arányban városban 18 fő (29%) és megyei jogú városban

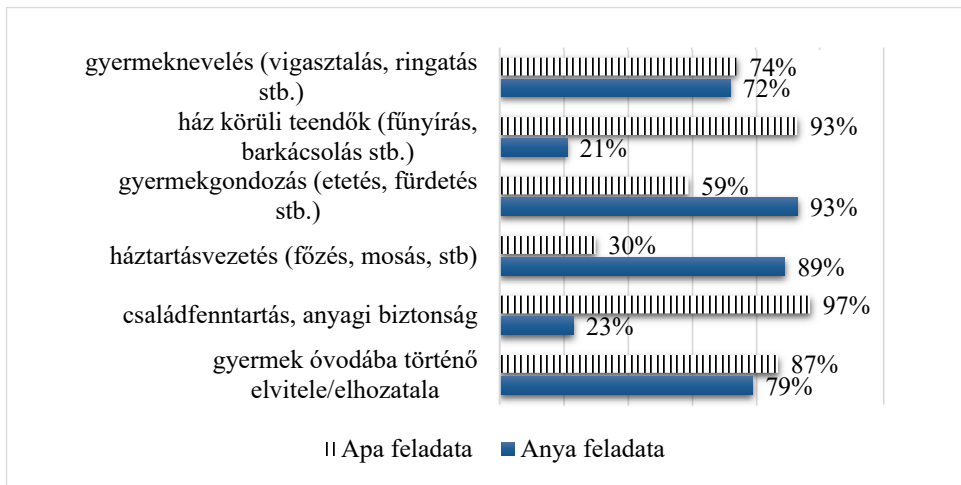
lagnak 18 fő (29%). A fővárosban a kitöltők 13%-a (8 fő), egyéb településen, községben pedig 14 fő (23%-a) él, míg legkevesebben tanyán 3 fő (6%) élnek. Összességében elmondható, hogy a válaszadók többsége városi és megyei jogú városi környezetben él.

A vizsgálat adatai nem reprezentatívak, az eredmények csak a kitöltő apák vonatkozásában érvényesek. A kutatás jelentősége, hogy tendenciákat mutat az apák otthoni nevelését és óvodai nevelésbe való bevonódását illetően.

A vizsgálat részeredményei

A kitöltő apák véleménye az apai és anyai feladatokról egy háztartásban

A nők és a férfiak háztartásvezetéssel kapcsolatos munkamegosztását befolyásolják a család háztartásbeli szokásai, a munkavállalási szokások, a vállalt gyermekek száma, továbbá a családi kapcsolatrendszerek. A gyermek fejlődése szempontjából elengedhetetlen, hogy kiegyensúlyozottan jelenjenek meg a családban a háztartásbeli szokások, hiszen a gyermek szocializációja szempontjából is lényeges, hogy milyen példát lát a szülőktől (Szabó-Morvai, 2018). Ennek megfelelően kerestük a választ arra a kérdésre, hogy a kitöltő apák milyen attitűddel rendelkeznek az anya és apa családban végzett feladatairól. A kitöltők a válaszlehetőségek közül többet is választhattak, valamint a felsorolt válaszlehetőségek megjelölése mellett egyéb válaszokat is megadhattak. Az alábbi, 1. diagramon az egyes válaszlehetőségek százalékos megoszlását ábrázoltuk sávdiagram segítségével.

1. diagram: Az anyai és apai feladatok összehasonlítása a kitöltők válasza alapján (N=61)

Az anya családi feladatai közül legtöbben 57 fő (93%) a gyermekgondozás (pl. etetés, fürdetés, fogmosás stb.) opciót választották. Majd ezt követte 54 fővel (89%) a háztartásvezetési feladatok (pl. főzés, mosás, takarítás). Ezután 48 fő (79%) a gyermek óvodába történő elvitele/elhozatala választ jelölte, majd 44 fő (72%) a gyermeknevelést, 14 fő (23%) a családfenntartást, végül 13 fő (21%) a háztartás körüli teendőket.

A kitöltőknek az apák feladatait rangsorolni is kellett. A megadott alternatívák közül legmagasabb százalékban, 59 fővel (97%) a családfenntartást választották az apa fő feladatának, majd ezt követte 55 fővel (93%) a háztartás körüli teendők, 53 fővel (87%) a gyermek óvodába történő elvitele/elhozatala, 45 fővel (74%) a gyermeknevelés, 36 fővel (59%) a gyermekgondozás és végül 18 fővel (30%) a háztartásvezetés.

Összehasonlítva az apai szerepeket az anyai szerepekkel, a kitöltő apák úgy gondolják, hogy a családfenntartói szerep inkább az apáké (97%), mint az anyáké (23%). A ház körüli teendőket is inkább az apák feladatai közé sorolták (apák – 98%, anyák – 21%), míg a háztartásvezetési feladatokat inkább az anyák feladatának tulajdonítják (apák – 30%, anyák – 89%). Megfigyelhető, hogy a megkérdezett apák úgy vélik, hogy a gyermekkel kapcsolatos gyermeknevelési feladatok vállalásának közel azonosan kell megoszlania (gyermeknevelés, gyermek óvodába történő elvitele/elhozatala) az anyák és az apák között. Az eredmények alátámasztják, hogy ugyan manapság az apák már nagyobb mértékben vesznek részt gyermekeik életében, mégsem gondolják úgy, hogy gyermekeik gondozása az ő meghatározó feladataik közé tartozna.

A különböző együtt végzett tevékenységek gyakorisága a kitöltő apák körében

A továbbiakban vizsgáltuk, hogy a megkérdezett apák milyen tevékenységeket végeznek gyermekeikkel közösen. A kitöltők több választ is megadhattak. A táblázatot (1. táblázat) az apák válaszai alapján a közösen eltöltött időkeretben végzett tevékenységek csoportosításával állítottuk össze.

1. táblázat: A különböző együtt végzett tevékenységek gyakorisága a kitöltő apák körében (N=61)

Válaszaik alapján	Gyakoriság (n)	Százalékos megoszlás (%)
Közös játék	38	62
Beszélgetés	21	34
Meseolvasás	7	11
Mesenézés	6	10
Főzés, házimunka	2	3
Gondozási feladatok	2	3

A 61 fő kitöltő édesapa közül 38 fő (62%) válaszolta azt, hogy leginkább közös játékot játszik gyermekével, 21 fő (34%) szívesen beszélget gyermekével, 7 fő (11%) szokott mesét olvasni gyermekének, 6 fő (10%) néz együtt mesét a gyermekével, 2 fő (3%) bevonja a gyermekét a közös főzésbe, házimunka végzésébe, 2 fő (3%) pedig a gondozási feladatokat említette meg közös tevékenységként. A válaszadók a megadott válaszlehetőségek mellett egyéb tevékenységeket is felsorolhattak. Az egyéb kategóriában az apák sokszínű válaszokat adtak meg, mint például (betűhív közlésben): „*kártya, társasjáték, labda, tv, rajz, festés*”; „*beszélgetünk, játszunk*”; „*ritkán vagyunk kettesben*”; „*beszélgetünk, mese nézés, játék*”; „*játszunk, mesét olvasok, mesekönyvet nézegetünk, hangosmesekönyvet hallgatunk*”; „*játsszani segít a ház körül*”; „*beszélgetünk, olvasunk, házimunkát végzünk, felügyelem*”. Itt említésre méltó, hogy a szakirodalom szerint a meseolvasás során a gyermekkel szorosabb kapcsolatot építhetünk ki, valamint fejleszthetjük őt, illetve a köteteket egymás között. A közösen elvégzett házimunka a gyermek számára is élvezetes lehetőséget nyújt, önállóságra neveli a gyermeket. Az óvodás gyerekek életében a házimunka elvégzése még játéknak minősül.

Az eredmények alapján feltételezhetjük, hogy a válaszadó apák szívesen választanak olyan időtöltést gyermekükkel, melyben ők is örömmel részt vesznek, mivel az adott tevékenység közel áll hozzájuk. A választott vagy megnevezett tevékenységek függhetnek a gyermek nemétől, személyiségétől, hangulatától, a család szokásrendszerétől, az apa-gyermek kapcsolat minőségétől.

Különböző játéktevékenységek gyakorisága a kitöltők körében

A játék az egyik legfontosabb tényező a gyermek fejlődésében. A játék során a gyermek megtanul társával együtt játszani, képességeit fejleszti, megtanul bizonyos szabályokat betartani, valamint céljai megvalósítására törekedni. Tehát a játék már önmagában hozzájárul a gyermek személyiségének fejlesztéséhez (Bartha, 1994). A játék kezdetlegesen utánzásos módszerrel történik. Akihez a gyermek érzelmileg kötődik, annak a tevékenységét önkéntelenül utánozza, valamint megtanulja tőle a helyes szabályhasználatot (Kovács és Bakosi, 1998). A szülő befolyásoló szereppel bír a gyermek játéktevékenységére, hiszen irányt mutat a gyermek számára a különböző játékokhoz. Ezen kívül a közös játék függ a gyermek életkorától, érzelmi állapotától, a gyermek nemétől, a szülő és a gyermek közötti kapcsolattól, illetve az aktuális hangulattól.

Vizsgálatunk során kíváncsiak voltunk arra, hogy az apák, milyen játéktevékenységet végeznek szívesen együtt gyermekükkel. A kitöltők feladata az volt, hogy a különböző játéktevékenységeket a megadott időtartam alapján rangsorolják. Meg kellett adniuk, hogy a felsorolt tevékenységeket soha, ritkán, vagy gyakran (naponta többször) végzik együtt gyermekeikkel. A kvantitatív adatokat az alábbi táblázat szemlélteti (2. táblázat).

2. táblázat: Különböző játéktevékenységek gyakorisága a gyermekkel a kitöltők körében (N=61)

	Gyakoriság (n), Százalékos megoszlás (%)		
	soha	ritkán	gyakran
birkózás, feldobálás	5 fő (8%)	16 fő (26%)	40 fő (66%)
számítógépes játékok	30 fő (49%)	26 fő (43%)	5 fő (8%)
csiklandozás	4 fő (6%)	16 fő (26%)	41 fő (68%)
társasjáték	2 fő (2%)	20 fő (33%)	39 fő (65%)
kártyajáték	4 fő (6%)	22 fő (36%)	35 fő (58%)
szerepjátékok	4 fő (6%)	16 fő (26%)	41 fő (68%)
építő játékok	2 fő (2%)	18 fő (30%)	41 fő (68%)
nemek szerinti játékok	2 fő (2%)	30 fő (49%)	29 fő (47%)
bújócska	4 fő (6%)	10 fő (16%)	47 fő (78%)
fogócska	4 fő (6%)	9 fő (15%)	48 fő (79%)

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a birkózást, feldobálást a kitöltő apák többsége 40 fő (66%) gyakran játssza gyermekével, míg 5 fő (8%) soha és 16 fő (26%) ritkán. Hasonló eredményeket kaptunk a csiklandozással kapcsolatban is. A legkedveltebb játékok között szerepel továbbá a bújócska és a fogócska. A számítógépes játékok esetében a soha és a ritkán válaszok a leggyakoribbak, aminek a gyermekek átlagos életkora lehet az oka.

A gyermek óvodába elvitelének/elhozatalának gyakorisága a kitöltők körében

Az apák családban betöltött szerepe mellett vizsgáltuk az apák és az óvoda kapcsolatának jellemzőit is. Mint ismeretes, az apák aktív részvétele az óvodai nevelésben rendkívül fontos és pozitív hatással bír a gyermek fejlődésére. Az apák jelenléte hozzájárulhat a gyermek személyiségének, társas készségének és érzelmi intelligenciájának fejlesztéséhez. Emellett az apai szerepvállalás segíthet a családi kapcsolatok erősítésében. A vizsgálat második fő részében az apákat arról kérdeztük, hogy gyermekük óvodai nevelésében milyen szerepet töltenek be. Az alábbi táblázatban (3. táblázat) összesítettük az eredményeket.

3. táblázat: A kitöltők gyermeke elvitelének és elhozatalának gyakorisága (N=61)

Válaszlehetőségek	Gyakoriság (n)	Százalékos megoszlás (%)
naponta	22	35
heti egyszer-kétszer	8	13
heti háromszor-négyszer	20	33
havonta egyszer-kétszer	9	15
soha	2	4
Összesen	61	100

A válaszok azt mutatják, hogy 22 fő (35%) naponta viszi óvodába gyermekét, 20 fő (33%) heti háromszor-négyszer, 9 fő (15%) havonta egyszer-kétszer, 8 fő (13%) heti egyszer-kétszer. A kitöltők 2%-a adta azt a választ, hogy nem szokta gyermekét óvodába vinni. Összességében megállapítható, hogy az apák többsége naponta, illetve hetente többször viszi gyermekét az óvodába. Ezek az apák valamilyen szinten rendszeresen tartják a kapcsolatot az óvodával, és tudják, ki/kik gyermekük óvodapedagógusa(i).

Az apák részvételi aránya az óvoda által szervezett eseményeken

Az óvoda feladatai közé tartozik - a gyermekek nevelése mellett - az, hogy az adott intézmény tartós kapcsolatot alakítson ki a gyermekek szüleivel. A kapcsolattartást különböző módokon teremti meg, melynek célja, hogy megfelelő partneri kapcsolat épüljön ki a pedagógusok és a szülők között, a hatékony együttnevelés érdekében (Kovács, 2020). Vizsgálatunk során feltártuk, hogy a kitöltők milyen, óvodával való együttműködési formákba kapcsolódnak be leginkább. Ennél a kérdésnél több válasz megjelölése is lehetséges volt. Az alábbi táblázatban (4. táblázat) feltüntettük az egyes válaszkategóriák gyakorisági és százalékos megoszlását.

4. táblázat: A kitöltők részvételi aránya az óvoda által szervezett eseményeken (N=61)

Megadott válaszok alapján	Gyakoriság (n)	Százalékos megoszlás (%)
Családi napok	41	67
Fogadóóra	33	54
Tájékoztatók	22	36
Közös programok	33	54
Szülői értekezlet	41	67
Nem vesz részt	4	7

A fenti táblázatból az látszik, hogy a kitöltők többsége 41 fő (67%) részt vesz az óvoda által szervezett családi napokon. A kitöltők közül 41 fő (67%) adta azt a választ, hogy megjelenik a szülői értekezleten, 33 fő (54%) a közös családi programokon, 33 fő (54%) a fogóórákon, 22 fő (36%) a tájékoztatókon. A kitöltők közül 4 fő (7%) állította, hogy nem vesz részt semmilyen, óvoda által szervezett programon. Az adatok szerint a kitöltők egyaránt jelen vannak azokon az eseményeken, melyek az óvodapedagógus-szülő közötti közvetlen kommunikációra épül (pl. szülői értekezlet), és azokon is, melyek nem a közvetlen kommunikációt állítják a középpontba (pl. családi nap). A tájékoztatót, olyan szülői fórumként értelmeztük, mely egy adott témakörre irányul, és óvodai szinten minden érintett és/vagy érdeklődő szülő számára nyitott. Ilyen fórumnak minősül például a tájékoztató a gyermek óvodai beíratásáról.

A kitöltők gyermekük óvodapedagógusával való kapcsolattartásának minősége

Amellett, hogy az apák tisztában vannak azzal, hogy ki(k) neveli(k) és fejleszti(k) gyermeküket, fontos a jó kapcsolat fenntartása a pedagógussal. A szülő és a pedagógus kapcsolatát a megfelelő kommunikációja adja, ezért fontos, hogy a pedagógus és a szülő is megfelelő információkat nyújtson az óvodába járó gyermekről (Kovács, Bánfi, Irsai és Varga, 2023). Ahhoz, hogy ez működjön, a szülőnek és a pedagógusnak is nyitottnak kell lennie a jó kapcsolat fenntartására. A szülők igénylik, hogy a pedagógus visszajelzést adjon a gyermekről és az adott aznapi történésekről. A szülő és az óvodapedagógus közötti pozitív kapcsolat segíti a szülő-gyermek és az óvodapedagógus-gyermek kapcsolat kialakítását (Ranschburg, 2003). A nyílt és őszinte kommunikáció pozitívan hat a szülői kompetenciaérzésre (Garai és Kovács, 2014). Ezért a vizsgálat során fontosnak tartottuk megismerni, hogy az apák milyennek ítélik meg a gyermekük óvodapedagógusaival történő kommunikációt és kapcsolattartást. Az eredményeket az alábbi táblázatban (5. táblázat) összesítjük.

5. táblázat: A kitöltők gyermekük óvodapedagógusával történő kapcsolatának minősége (N=61)

Válaszlehetőségek	Gyakoriság (n)	Százalékos megoszlás (%)
kiváló	23	36
jó	27	44
közepes	4	7
elfogadható	6	10
nem tartja a kapcsolatot az óvodapedagógussal	1	2
Összesen	61	100

A táblázat alapján megállapítható, hogy az apák túlnyomó többsége elégedett az óvodapedagógusokkal való együttműködés minőségével. A kitöltők közül 23 fő (36%) kiválónak, 27 fő (44%) jónak, 4 fő (7%) közepesnek, 6 fő (10%) pedig elfogadhatónak tartja gyermeke óvodapedagógusával való kapcsolatát. Továbbá 2 fő (4%) azt válaszolta, hogy nem tartja gyermeke óvodapedagógusával a kapcsolatot.

Összegzés

A feltárt szakirodalmi források arra világítanak rá, hogy a modern apák idejét éljük, akik már jelen vannak gyermekük születésénél, bekapcsolódnak gyermekük gondozásába, játszanak vele. Az édesapák szerepe az elmúlt évtizedekhez képest napjainkban hangsúlyosabban jelenik meg a gyermekük életében. Mindazonáltal továbbra is jelen van az a hagyományos szemlélet és nemi szerepelvárás, mely szerint az apa feladata a családfenntartás, a ház körüli teendők ellátása. Ez a felfogás a gyermek gondozási tevékenységeinek ellátását, érzelmi nevelését pedig még mindig inkább az édesanyák feladatának tartja. A patriarchális családmodellből származó sztereotip szülői szerepek még mindig megjelennek a szülői feladatokat illetően, azonban az apák igyekeznek egyre nagyobb szerepet betölteni gyermekük életében.

Pilotvizsgálatunk megerősíti a korábbi kutatási eredményeket. A válaszadó apák körében is megfigyelhető a 21. századi modern felfogás az apasággal kapcsolatban. Erre mutat példát, hogy a megkérdezett apák fontosnak tartják, hogy bekapcsolódjanak gyermekük életébe, saját bevallásuk szerint törekednek a gyermekükkel való aktív időtöltésre, megjelenik náluk a szeretetteljes és gondoskodó apai jelenlét igénye. Ugyanakkor továbbra is fontosnak tartják a hagyományos szülői szerepeket. A vizsgálat újdonságértékeként megállapítható továbbá, hogy az óvodai bevonódás megjelenik az apák esetében is. A kitöltők többsége részt vesz gyermeke óvodai nevelésében, tartja a kapcsolatot gyermeke óvodapedagógusaival.

A vizsgálat jelentőségét abban látjuk, hogy az eredmények segítenek jobban megérteni az apa-gyermek kapcsolat működését, az apa-gyermek közös tevékenységek jellegzetességeit. További kutatás tárgyát képezhetné annak feltárása, hogy az apa-gyermek közötti kapcsolat jellemzői és az apák iskolai végzettsége között milyen összefüggés mutatható ki. Továbbá érdekes lenne vizsgálni, hogy az anyák hogyan vélekednek az apák gyermekük életében betöltött szerepéről.

Irodalom

- Bartha Árpád (1994): *A játék. Útmutató pedagógusoknak a játék szerepének, alkalmazási lehetőségeinek bemutatásához*. Tárogató Kiadó, Budapest.
- Benedek Szidónia Anna és Dorner László (2015): Az apa szerepe a kisgyermek életében. *Gyermeknevelés*, 3. 2. sz. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.31074/gyntf.2015.2.1.14>
- Csák Zsolt (2023): Az iskoláskorú gyermekes apák otthoni szerepvállalása: Az apák otthoni részvételének dimenziói, formái. *Educatio*, 32. 4. sz. 665–676.
- Csák Zsolt és Fényes Hajnalka (2023): Az apák iskolával kapcsolatos bevonódása és az ezt befolyásoló tényezők egy interjú kutatás tükrében. *Iskolakultúra*, 33. 8. sz. 19–35.
- Garai Dóra és Kovács Luca (2014): Másképpen működnek-e a fogyatékos gyermeket nevelő családok? A családi működés sajátosságai sérült gyermekek családjában. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 69. 1. sz. 235–262.
- Kereki Judit és Tóth Anikó (2019, szerk.): *Lépések. I. kötet. Módszertani kézikönyv. A kora gyermekkori intervencióban dolgozó szakemberek számára*. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft., Budapest.
- Kovács György és Bakosi Éva (1998): *Játék az óvodában*. Szerzői Kiadás, Debrecen.
- Kovács Krisztina (2020): Inclusion of Intellectually Disabled Children in Early Childhood Education in Hungary in the Light of the Law. *International Dialogues on Education: Past and Present*, 7. 2. sz. 70–79.
- Kovács Krisztina, Bánfi Berta, Irsai Flóra és Varga Sára (2023): Óvoda gyermekszemmel: egy pilotvizsgálat eredményei. *Módszertani Közlemények*, 63. 3. sz. 3–22.
- Makay Zsuzsanna és Spéder Zsolt (2018): Apaság. A férfiak gyermekvállalása és családi szerepei. In: Monostori Judit, Őri Péter és Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2018*. KSH Népeségutómányi Kutatóintézet, Budapest. 65-82.
- Monostori Judit és Murinkó Livia (2015): Család és háztartásszerkezet. In: Monostori Judit, Őri Péter és Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2015*. KSH Népeségutómányi Kutatóintézet, Budapest. 153-170.
- Ranschburg Jenő (2003): *Szülők lettünk. Az élet első hat éve*. Saxum Kiadó Bt., Kaposvár.
- Sz. Makó Hajnalka és Veszprémi Béla (2017): *A párkapcsolattól a gyermekágyig - A várandósság, a szülés és a gyermekágy időszakának pszichológiája és pszichoszomatikája*. Octoport Kft., Pécs.
- Szabó-Morvai Ágnes (2018): Háztartási munkamegosztás. In: *Munkaerőpiaci tükrök, 2017*. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet. Budapest, 168–171.
- Zsolnai Anikó (2018): *Kötődés és pedagógia. A kötődéskutatások pedagógiai szempontú elemzése*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.